

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA GOSPODARKI TERENOWEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA

z dnia 22 października 1973 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w miejskich ogrodach zoologicznych.

Na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. Nr 13, poz. 91) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy wstępne.

§ 1. Rozporządzenie ustala warunki bezpieczeństwa i higieny pracy w miejskich ogrodach zoologicznych, zwanych dalej „ogrodami”.

§ 2. Przy pracach w ogrodzie może być zatrudniony wyłącznie pracownik, który:

- 1) posiada wymagane kwalifikacje dla danego stanowiska,
- 2) uzyskał orzeczenie lekarskie o dopuszczeniu do określonej pracy.

§ 3. Nie wolno zatrudniać pracownika na stanowisku pracy bez wstępnego przeszkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Rozdział 2

Bezpieczeństwo przy obsłudze pomieszczeń dla zwierząt.

§ 4. Pomieszczenia dla zwierząt i znajdujące się w nich urządzenia powinny być zawsze w pełnej sprawności technicznej. Szczególną uwagę należy zwracać na pełną sprawność techniczną urządzeń ochronnych w okresie zimowym.

§ 5. Wejścia do pomieszczeń dla zwierząt przeznaczone dla obsługi powinny być wykonane w sposób umożliwiający wygodne wejście i szybkie wyjście pracownika bez jego zagrożenia ze strony zwierząt znajdujących się w tym pomieszczeniu. W pomieszczeniach dla zwierząt niebezpiecznych drzwi, furtki itp. powinny otwierać się na zewnątrz.

§ 6. 1. Zamknięcia do pomieszczeń dla zwierząt powinny być wykonane w sposób umożliwiający w każdej chwili łatwe ich otwarcie zarówno z zewnątrz, jak i od wewnątrz.

2. Przy wchodzeniu i wychodzeniu z pomieszczeń dla zwierząt należy przestrzegać zasady zamykania pomieszczeń na klucz lub inny zainstalowany zamek.

3. Wskazane jest stosowanie w pomieszczeniach dla zwierząt na poszczególnych oddziałach zamków ujednoczonych.

4. Klódki, zamki i klucze od pomieszczeń dla zwierząt powinny być zaopatrzone w numery lub oznaczone w inny sposób, umożliwiając w razie potrzeby szybkie znalezienie właściwego klucza. Niezależnie od kluczy używanych przez pracowników działu hodowlanego, pełny komplet kluczy powinien znajdować się w łatwo dostępnym miejscu w biurze kierownictwa ogrodu. Klucze do pomieszczeń dla zwierząt szczególnie niebezpiecznych powinny być udostępniane tylko upoważnionym pracownikom.

§ 7. 1. Dźwignie, linki szybrów itp. urządzenia w pomieszczeniach dla zwierząt, a zwłaszcza w pomieszczeniach dla ssaków naczelnych, niedźwiedziowatych i kotowatych, powinny być zabezpieczone w sposób uniemożliwiający zwierzętom dostęp do nich.

2. Znajdujące się na zewnątrz pomieszczeń uchwyty, cięgła itp. urządzenia powinny być malowane różnymi kolorami tak, aby z daleka można było stwierdzić, czy znajdują się one w położeniu zamkniętym, czy otwartym.

§ 8. Poza godzinami otwarcia ogrodu dla zwiedzających i czasem pracy pracowników wszystkie wejścia z wyjątkiem wejść dyżurnych powinny być zamknięte, a klucze od nich oraz klucze od poszczególnych pomieszczeń dla zwierząt powinny być przechowywane przez pracownika dozorującego.

§ 9. 1. Pomieszczenia dla zwierząt szczególnie niebezpiecznych powinny być zaopatrzone dodatkowo w niezbędne zabezpieczenia, zarówno od strony pracowników obsługujących dane pomieszczenie, jak i od strony zwiedzających. Przy wejściu do tych pomieszczeń powinny być umieszczone odpowiednie tablice z napisami ostrzegawczymi.

2. Pomieszczenia dla zwierząt, a w szczególności pomieszczenia dostępne dla zwiedzających, powinny być wyposażone w instalację wodociągową i kanalizacyjną, a ścieki z nich odprowadzane do sieci miejskiej.

§ 10. Akwaria ogrzewane grzałkami elektrycznymi, w których napięcie prądu przekracza 24 V, powinny być uziemione. Podczas pracy wewnątrz tych akwariów zainstalowane w nich urządzenia elektryczne powinny być wyłączone.

§ 11. Na terenie poszczególnych pawilonów i pomieszczeń dla zwierząt powinny znajdować się schematy przewodów elektrycznych, wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania z dokładnym oznaczeniem miejsc zaworów zamykających i otwierających.

§ 12. 1. Roboty budowlano-montażowe, porządkowe itp. w pomieszczeniach dla zwierząt lub w bezpośredniej ich bliskości mogą być wykonywane dopiero po usunięciu zwierząt z tych pomieszczeń przez pracowników działu hodowlanego.

2. Roboty budowlano-montażowe, niezależnie od ich charakteru (inwestycyjne, remontowe lub konserwacyjne), prowadzone w pomieszczeniach, obok których znajdują się zwierzęta niebezpieczne, należy wykonywać wyłącznie pod nadzorem pracownika działu hodowlanego.

3. Teren, na którym są wykonywane roboty budowlane, remontowe lub montażowe, powinien być ogrodzony i odpowiednio oznaczony.

Rozdział 3

Obsługa zwierząt.

§ 13. Przebywanie na terenie ogrodu pracowników znajdujących się w stanie nietrzeźwym jest zabronione.

§ 14. 1. Przy pracach na terenie ogrodu, w szczególności przy obsłudze zwierząt, należy unikać w miarę możliwości wchodzenia do pomieszczeń dla zwierząt nawet mało niebezpiecznych, w czasie obecności tych zwierząt w pomieszczeniach, a niezbędne przebywanie w nich ograniczyć do minimum. Wykonywanie prac w pomieszczeniach w obecności zwierząt stwarzających zagrożenie jest dopuszczalne tylko w szczególnych wypadkach przy odpowiednim zabezpieczeniu i w obecności pracownika ubezpieczającego.

2. W godzinach otwarcia ogrodu dla zwiedzających wchodzenie bez koniecznej potrzeby pracowników ogrodu na teren wybiegów w obecności zwierząt, przechodzenie przez bariery, wchodzenie do fos ochronnych i innych miejsc niedostępnych dla publiczności jest zabronione.

§ 15. 1. Pracownicy działu hodowlanego ogrodu powinni być zaznajomieni z biologią gatunków zwierząt dzikich znajdujących się w ogrodzie, zwłaszcza tych, przy których aktualnie pracują. Pracownicy ci powinni być także poinformowani o indywidualnym charakterze poszczególnych osobników zwierząt.

2. Przy obsłudze zwierząt nowo sprowadzonych do ogrodu, których indywidualne cechy nie są znane, należy zachowywać szczególną ostrożność.

§ 16. 1. Prace przy obsłudze zwierząt szczególnie trudne lub niebezpieczne, np. przy transporcie czy łączeniu par, powinny być wykonywane przez pracowników odpowiednio wykwalifikowanych, doświadczonych oraz pod nadzorem przedstawiciela kierownictwa ogrodu.

2. Praca przy obsłudze zwierząt szczególnie niebezpiecznych (np. ssaków drapieżnych, ssaków kopytnych, gadów jadowitych) powinna być wykonywana przez co najmniej dwóch pracowników, z których jeden wykonuje daną czynność, drugi zaś spełnia rolę osoby ubezpieczającej. Wykonywanie czynności można rozpocząć dopiero po przepędzeniu zwierzęcia do sąsiedniego pomieszczenia.

3. W poszczególnych oddziałach działu hodowlanego powinny być wywieszane w widocznym miejscu aktualne wykazy zwierząt szczególnie niebezpiecznych wraz z podaniem najważniejszych wskazówek co do ich obsługi.

§ 17. Jeżeli pracownikowi lub osobie postronnej, znajdującej się na wybiegu zwierząt grozi niebezpieczeństwo, należy starać się przepędzić zwierzę, po czym umożliwić zagrożonemu opuszczenie wybiegu. Jeżeli okaże się to niemożliwe, zwierzę należy oszołomić przy pomocy

bronii Palmera lub unieszkodliwić w inny sposób, w zależności od sytuacji.

§ 18. Prace przy obsłudze gadów powinny być wykonywane ze szczególną ostrożnością. Zatrudnieni przy tym pracownicy powinni posiadać ubrania ochronne i posługiwać się specjalnym sprzętem (rękawice, osłony i kije ofiologiczne).

§ 19. Pomieszczenia, w których znajdują się zwierzęta chore, tzw. kwarantanniki, izolatki itp. powinny być obsługiwane przez odrębny personel nie kontaktujący się z innymi pracownikami ogrodu, a zwłaszcza z pracownikami działu hodowlanego.

§ 20. 1. Produkty przeznaczone do karmienia zwierząt powinny być przechowywane na terenie ogrodu w oddzielnych pomieszczeniach, z zastosowaniem urządzeń zabezpieczających je przed psuciem.

2. Transport pożywienia dla zwierząt na terenie ogrodu powinien odbywać się w specjalnych pojemnikach wykonanych z materiałów łatwo zmywalnych oraz szczelnych i zamykanych. Nie dotyczy to pasz objętościowych.

§ 21. 1. Przygotowywanie karmy dla zwierząt powinno odbywać się w specjalnych pomieszczeniach zapewniających należyte warunki higienicznosanitarne zatrudnionym tam pracownikom.

2. W celu zapewnienia należytej higieny oraz usprawnienia przygotowywania karmy dla zwierząt powinny być stosowane urządzenia mechaniczne, np. maszyny do czyszczenia i rozdrabniania pasz oraz urządzenia do ich mieszania.

3. Sprzęt i naczynia używane do przyrządzania i rozdawania pokarmu oraz do pojenia powinny być po każdym użyciu umyte, a przynajmniej raz w tygodniu zdezynfekowane odpowiednim środkiem. Każdy z oddziałów działu hodowlanego powinien być zaopatrzony w odpowiednią ilość tych naczyń.

§ 22. 1. Karmienie i pojenie zwierząt powinno odbywać się w sposób i w terminach określonych przez kierownictwo dla poszczególnych oddziałów albo grup zwierząt.

2. Podawanie karmy zwierzętom, a zwłaszcza zwierzętom niebezpiecznym, powinno odbywać się w czasie ich nieobecności w danym pomieszczeniu lub przy zastosowaniu odpowiednich urządzeń zabezpieczających.

3. Podawać karmę może tylko pracownik działu hodowlanego, specjalnie do tego wyznaczony.

§ 23. 1. Podczas prac związanych z pielęgnacją i obsługą zwierząt, między innymi z ich karmieniem, spożywanie przez pracowników posiłków, palenie papierosów oraz wykonywanie innych czynności odwracających uwagę jest zabronione.

2. Przy sztucznym karmieniu gadów należy zachować szczególną ostrożność. Ręce pracowników powinny być chronione przy tych czynnościach przez założenie odpowiednich rękawic. Pracownicy powinni posługiwać się przy podawaniu pokarmu gadom wyłącznie odpowiednimi przyrządami, np. pincetami, sondami gumowymi itp.

Rozdział 4

Higiena pomieszczeń.

§ 24. 1. Pomieszczenia dla zwierząt, obsługi oraz pawilony dostępne dla zwiedzających powinny być wykonane w sposób zapewniający utrzymanie ich w czystości i utrzymywane w tym stanie.

2. Sprzątanie pomieszczeń dla zwierząt oraz sprzątanie obiektów dostępnych dla zwiedzających powinno odbywać się wtedy, gdy ogród jest zamknięty.

3. Śmieci, resztki nie zjedzonego pokarmu itp. odpadki powinny być wrzucane do specjalnych pojemników, które należy opróżniać w możliwie krótkim czasie. Pojemniki te powinny być wykonane z materiałów łatwo zmywalnych i okresowo dezynfekowane.

§ 25. Dezynfekcje pomieszczeń dla zwierząt należy przeprowadzać według wskazówek oraz pod nadzorem miejscowej służby lekarsko-weterynaryjnej ogrodu. Pomieszczenia te w czasie przeprowadzania dezynfekcji nie mogą być udostępniane zwiedzającym.

§ 26. Pracownicy sprzątający pomieszczenia ze zwierzętami chorymi albo podejrzanymi o choroby zakaźne lub inwazyjne powinni być szczegółowo poinformowani przez służbę lekarsko-weterynaryjną ogrodu o możliwościach zarażenia się tymi chorobami i o niezbędnych środkach ostrożności. Pomieszczenia te powinny być wyposażone w osobny sprzęt do ich sprzątania oraz do obsługi znajdujących się na ich terenie zwierząt.

Rozdział 5

Postępowanie w razie ucieczki zwierząt.

§ 27. 1. Na terenie poszczególnych oddziałów działu hodowlanego, w większych pawilonach lub innych ustalonych punktach ogrodu, w miejscach dostępnych dla pracowników powinien znajdować się podręczny sprzęt niezbędny do likwidowania prób ucieczki zwierząt (klatki rezerwowe, skrzynki odłowowe, siatki, pętle itp.) oraz sprzęt (broń Palmera) pozwalający na dokonywanie zdalnych iniekcji środków unieruchamiających.

2. Na terenie ogrodu powinna znajdować się odpowiednio zabezpieczona broń palna, której użycie jest możliwe tylko przez upoważnionych pracowników ogrodu.

§ 28. 1. Pracownik ogrodu, który spostrzeże ucieczkę zwierzęcia, powinien zawiadomić o tym natychmiast kierownictwo ogrodu lub odpowiedzialnego pracownika dyżurnego, a w razie wyjścia zwierzęcia niebezpiecznego poza teren ogrodu — również właściwy organ Milicji Obywatelskiej.

2. W razie stwierdzenia ucieczki zwierzęcia, a w szczególności wydostania się ze swego pomieszczenia na teren ogrodu zwierzęcia niebezpiecznego dla ludzi, należy przeprowadzić natychmiastową akcję jego odłapania, stosując się do poleceń kierownika ogrodu lub odpowiedzialnego pracownika.

3. Podczas akcji odłapywania zwierzęcia niebezpiecznego osoby zwiedzające, znajdujące się na terenie ogrodu, należy skierować do wyjścia lub do najbliższego pawilonu stanowiącego bezpieczne schronienie dla ludzi. Należy również wstrzymać wpuszczanie zwiedzających i osób postronnych na teren ogrodu.

4. Jeżeli zwierzę zachowuje się agresywnie wobec ludzi, a jego odłapanie lub unieruchomienie okaże się niemożliwe bez narażenia ludzi na niebezpieczeństwo, zwie-

rzę należy odstrzelić. Decyzję w tej sprawie podejmuje kierownik ogrodu, a w razie jego nieobecności odpowiedzialny pracownik ogrodu kierujący akcją odłapywania.

5. W razie konieczności odstrzelenia niebezpiecznego zwierzęcia, które wydostało się ze swego pomieszczenia, rejon, w którym ma nastąpić odstrzał, oraz najbliższy przyległy teren powinny być całkowicie zamknięte i opróżnione ze zwiedzających oraz personelu ogrodu, z wyjątkiem pracowników biorących udział w akcji odstrzału. Szczegółowe warunki odstrzału określają instrukcje, o których mowa w § 34.

Rozdział 6

Higienicznosanitarne warunki pracy.

§ 29. Pracownicy powinni być zaopatrzeni natychmiast po przystąpieniu do pracy w odzież roboczą, ochronną oraz w sprzęt ochrony osobistej, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

§ 30. Na terenie ogrodu powinny być urządzone do użytku pracowników: szatnia, urządzenia kąpielowe, ustępy i suszarnie odzieży, z podziałem na części dla kobiet i mężczyzn, pomieszczenie do spożywania posiłków (jadalnia) oraz pomieszczenie do prania i dezynfekcji odzieży.

§ 31. Pracownicy ogrodu, w szczególności działu hodowlanego, powinni otrzymywać mydło o właściwościach dezynfekcyjnych.

§ 32. W poszczególnych działach ogrodu, a zwłaszcza w oddziałach działu hodowlanego i większych pawilonach, powinny znajdować się podręczne apteczki pierwszej pomocy zaopatrywane na bieżąco w niezbędne leki oraz środki opatrunkowe.

§ 33. Pracownicy ogrodu, w szczególności działu hodowlanego, powinni być zaznajomieni z możliwością zarażenia się chorobami odzwierzęcymi w razie nieprzestrzegania warunków higienicznosanitarnych, jak również możliwościami zatruć spowodowanych spożyciem karmy przeznaczonej dla zwierząt oraz odniesienia urazów mechanicznych przy obsłudze zwierząt.

Rozdział 7

Przepisy końcowe.

§ 34. Kierownictwo ogrodu jest obowiązane opracować w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie rozporządzenia szczegółowe instrukcje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy dla poszczególnych działów i oddziałów ogrodu, ustalające w szczególności zasady obsługi poszczególnych grup zwierząt, używania maszyn i urządzeń technicznych oraz postępowania w razie ucieczki zwierząt. Instrukcje te powinny być wywieszane na widocznych miejscach, a z ich treścią należy zapoznać wszystkich pracowników.

§ 35. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 1973 r.

Minister Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska:

J. Kusiak